

邊音島
 報遠克
 報東拉

Українські

„ЛИСТИ З ДАЛЕКОГО СХОДУ“

„Ukrainian letters from the Far East“.

АДРЕСА
 ADDRESS

„Letters from
 the Far East“.
 P. O. Box 25
 Harbin-China.

Виходять в м. Харбіні-Хіні. 1-го і 15-го кожного місяця, на правах рукопису.

З Життя наших організацій.

До кінця 1931 р. одинокою діяльною організацією в Харбіні, та взагалі правду сказати, одинокою національною організацією на... цілу Азію.. була філія Т-ва „Просвіта“. Що-до „Спілки Укр. Молоді“, то вона ще дуже слабо працювала, а Покровська парафія в громадському житті ніякої участі не приймає. Починаємо знайомити читачів з життям наших організацій.

Філія Т-ва „Просвіта“ в Харбіні.

Коли в першій половині 1926 р. остаточно виявилось, що існуючі організації, докінчують своє життя; кільком одиницям що розуміли оцю катастрофу, й страдали за оце безголов'я, розбрат, мертвечину, прийшло на думку зробити останню спробу, та утворити нову дисципліновану організацію, свідому своїх завдань. Навчені гірким досвідом минулого, ініціатори прийшли до висновку, „Утворити тільки з одностороннього активне ядро, котре повертаючи до старих державницьких традицій: та руководячись сучасними вимогами української нації, якістю але не кількістю, мало вирятувати честь місцевого українства“. На основі цього, 14-го липня 1926 р. сімох односторонніх: Барилонич Р. Богдан Ф. Паславський І. Кушніренко В. Пономаренко Д. Тоцький Г. Козлонський М. утворили Т-во „Січ“. Теоретично гетьманці, кермуючись відповідним устроєм, певно окресленими ідеалами, розпочали організаційну та культурно-просвітню працю, і довели її, зі значним успіхом до 2/12 1928 р. Йдучи на стрічу бажанням стороннього громадянства, не підтримані зкордонними організаціями, 30-го грудня 1928 р. „Січ“ прийняла назву Т-ва „Просвіта“, даючи можливість усім, працювати на освітньому полі. 14-го липня 1931 р. сповнилось п'ять років продуктивної, корисної праці цього гуртка на місцевому ґрунті. Знайомому з місцевими умовами життя-праці, не треба доказувати, скільки сил та впертості праці прийшло витратити, щоб одиноке Т-во жило, працювало та розвивалось. З одного боку великі невідомі, байдужі свої маси, з другого-гніт й насилля старої влади що мов пресою здавили найменший прояв громадського життя.

Прийшло шукати різнородних виходів, щоб як небудь працювати, та не дати погаснути укр. життю. Під фірмою „Укр. Кружка УМСА“, працювала „Січ-Просвіта“, менш більш легально, цілковито залежна та обмежена у своїй діяльності. Старше „патріотичне“ громадянство дивилось на працю цього малочисельного гуртка, бідного матеріально, наколи не вороже, то цілковито байдуже. Для людей, для котрих анархічний 1917 р. був вершком максимальних досягнень (в розмірі Харбіну) національно-державні ідеали, в часному розумінню, були зовсім чужі та... небезпечні для їхнього спокою. Безсмертна „Як ковбаса та чарка“ кілька

писень; усе те, було для них вистарчаючим, щоб задовольнити свій волостний патріотизм. Але гурток, не дивлячись на масу важких переживань, і перешкод, з правного, морального та матеріального боку, чимало виконав як в національно-культурному, так і в іншому напрямкові. Підсумовуючи п'ятилітню працю „Січ-Просвіта“, і „свої“, не-свої, й чужинці мусять признати їхню працю. Не кажучи про такі похвальні оцінки праці, як Головного Відділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, чимало чужинців з признанням ставилось й ставиться до Т-ва. Та найголовніше те, що цей, впертий гурток, своєю непомітною, некрикливою працею у всіх можливих напрямках, вирятупав честь місцевого українства перед своїми та чужими, причинився до значного уздоровлення відносин, а також до повстання інших організацій, що повинні розбудувати громадське життя. Те що зробили члени Т-ва в інших напрямках, про те сьогодні ще завчасно говорити, історія д/східнього відродження, зкаже про них своє слово.

У „Просвіті“ згуртовані зараз гетьманці, націоналісти, уенерівці, не партійні, але партійних непорозумінь не було, та немає свідчить це, про солідарність та розуміння національних обов'язків, у так далекій і непривітній чужині. Акції певних еміграційних осередків, коли розходилося про добро й честь української нації, підтримувались і прихильниками іншого політичного табору. Внутрішньої боротьби в самому Т-ві не було, бо по перше Т-во не церемонилось ніколи з анархічними членами, по друге-находилась спільна мова, що виводила Т-во з важкого положення. Не дивлячись на постійні невідрадіні умови життя, члени вносили високий членський внесок по 3.00 і 6.00 ам. дол. у рік, та крім цього збірки на національно-громадські потреби, стрічались з жертвеністю членів.

По-за Т-вом члени працюють в інших напрямках, пропагують національну ідею поміж чужинцями. Дякуючи членам, при місцевій газ. „Гун Бао“, виходила майже два роки, окрема сторінка присвячена укр. справам. Чимало статів про укр. справи надруковано в англійській, німецькій, російській та хітській пресі. З грузинами, сибіряками та татарами, установлено приятні відношення. Взагалі всяка корисна акція, наскільки було спроможности, використовувалась для добра укр. нації. Правда, Т-во не мало можливости розгорнутись так, щоб ця праця відповідала й кількості місцевого українства, але це понад сили Т-ва, перебороти голими руками тверді скали, жорстокої та так сумної нашої дійсности.

Найбільшою драмою місцевого життя, це страшне винародовлення молодого покоління, що заповнює чужі ворожі табори. Маса яничарів Енків, полонених в спадщину старшим громадянством, примусила Т-во шукати рятунку для них. Т-вом зроблені реальні заходи, про котрі буде оповіщено

пізнійше, та є надія, що може вже з осені, попри „Просвіту“, відродиться тут українська школа, котра вирятує не один десяток дітвори-молоді, виховає їх в національному дусі, та підготує кадр майбутніх активних, корисних громадян. Це головне завдання, що поставила собі за ціль „Просвіта“.

Праця Т-ва за п'ять років в цифрах слідує. (Від 14/7 1926 до 14/7 1931 р.) Загальних зборів відбулось 19, засідань Ради-69. Перебувало членів за усі роки-164. В 1931-членів було 37. „Спілка Молоді“ на правах окремого відділу при „Просвіті“, нараховувала 20 членів. В п'ятому році праці, до православної релігії, належало-34, до греко-католицької-3. Зі самоосвітою, було-2, зі закінченою початковою осв.-2, з незакінченою середньою-5, зі закінченою середньою-13, з незакінченою вищою-8, зі закінченою вищою-7. Усіх членських збірок відбулось-144. Канцелярія відослала різнородної кореспонденції 3291 чисел.

Національні та культурні свята, відбулись слідує: проголошення незалежності й соборности України-5, проголошення незалежності Зах. України-1, Т. Шевченка-5, І. Франка-1, О. Кобилянської-1, Свято Матері-1, 60-ліття „Просвіти“-1, Освітнього Конгресу-1, річне свято „Просвіти“-1. Разом-17 свят.

Влаштовано своїми силами 8 вистав

Викладів, відчитів, на різнородні теми, відбулось-105. Виголосило їх 16 людей.

Тричі відбувались курси українознавства, де навчали укр. мову, літературу, історію та географію України.

Дякуючи тому, що Т-во увійшло в тісні зв'язки з Головною Просвітою у Львові, та отримало права її філії, вдалось здійснити стару мрію про свою власну книгозбірню. Тут треба з признанням зауважити та шире подякувати Хв. Голови. Виділу Т-ву „Просвіта“ у Львові, що не тільки дали значну кількість книжок у борг, але й подарували більше сотні. 14/7-1931 книжковий фонд просвітнянської книгозбірні нараховував вже 650 примірників. Від бувш. Укр. Гал. К-ту отримано-76. книг, від бувш. Спілки Студ. Укр.-26 кн. від Голови. Просвіти-109 кн. від п. Дулків. Янушевича зі Львова, та місцеві пожертви — 130 кн. закупилено в книгарні Просвіти, у Львові-161 кн. старий фонд-148 кн.—разом-650. З цього числа 535 укр. мовою, назв-473.

Кермуючись в точности підручником С. Сірополка: „Короткий курс бібліотекознавства“, старанно виготовлено інвентарний, систематичний каталог, й інші бібліотечні праці. Найкраще заступлений від. 8 „письменство“—котрий нараховує-209 примір. При організації книгозбірні, свідомо постановлено в першу чергу подбати про цей відділ. Крім цього є ще мандрівна книгозбірня складена з дублетів-50 прим. та шкільна книгозбірня теж-50 прим. Сьогодні не дивлячись на дороговизну, та брак гроша, усі книги оправлені, й книгозбірня зразково упорядкована.

Частину газет, журналів передплачували, частину давали інші громадяне до користування, частину отримували безплатно. Усього до читання було-18 газет, журналів та інших періодиків.

Для збирання памяток з визвольних часів на Д/Сході, зокрема в Манджурії, була організована „Архивна Комісія“, котра повинна була усі зібрані пам'ятки-архиви відправити до „Музею Визв. Боротьби“ у Празі. Але брак вільних людей, ще не дозволив цю важку працю виконати. „Україніку“-з чужої преси, зібрано поверх 1500 шт. У свій час були спроби видавати дешеві брошури.

Видано три брошури нелегально, в кількості 1700 прим.

При Т-ві, існував „Драматичний Гурток“, котрий з причини візду режисера, припинив свою працю. „Жіночий Гурток“ під проводом п. інж. О. Рейтер, працює від 1929 р. „Спілка Укр. Молоді“ увійшла як окремий відділ, зараз працює зовсім окремо. Філія мала свій відділ на глибокому півдні Хін в м. Ханькоу. З причини візду членів з Ханькоу, відділ рознязано.

Першою п'ятилітній ювілей 14/7 1931 р. постановлено було ширше відсвяткувати в салі УМСА, в день св. Петра і Павла, як богослуженням так і урочистим вечером, але дякуючи провокаційному виступові, радянця Каїрова В. що грав на дві сторони, та багатьом инчим причинам, — прийшлося святкування відкласти до осені. Серпневі та вересневі події, грізного конфлікту між старою хінською владою Чжан-цзо-ліна, та Японією, відбулись голосним відгомонам по цілому світові, та в першу чергу в Маньчжурії.

Гніт, насилля тупої, реакційної та жерстокої старої влади, дались так в знаки українцям, що останні в числі инших, з радістю та нетерпінням очікували повалення розбишацької влади.

Т-во, що найбільше очікувало радикальних перемін, переживало в ті місяці дуже важкі часи. Працюючи в стінах екстериторіяльного УМСА, мала там обмежену змогу працювати легально, але із зменшенням числа членів УМСА, українців, та дякуючи доносіві Каїрова В. котрий звернув увагу УМСА на другий характер праці Т-ва, та не-прихильного відношення москалів, членів УМСА; прийшлося відійти від останньої, та подумати про дальнійше своє існування. Філія звернулась тоді до голови місцевої Греко-Катол. Місії, (також екстериторіяльної, під захистом Франції) о. архимандрита Ф. Абрановича, (білоруса) з проханням дати Просвіті можливість працювати у себе. Голова Місії, дуже прихильно поставився до прохання Просвіти, й наслідком цього, наше Т-во отримало при Греко-Катол. Місії чималу, гарну кімнату, з центр. паливом, світлом, та правом користування салею Місії, усе це зовсім безкоштовно та без всяких зобов'язань.—Вихід з дуже важкого положення, навіть кращий ніж цього надіялись просвіт'яне, вельми підбадьорив останніх, та хоч почались різні утиски старої конаючої влади, але просвіт'яне охоче усім цікавились та узялись за працю.

З початком жовтня, Просвіта переїхала у свою домівку при Греко-Катол. Місії, куди перевезено канцелярію й книгозбірню, та відразу заходились біля остаточного закінчення бібліотечних праць. Таким чином, стара мрія просвіт'ян, мати свій постійний український куток, сповнилась. В стінах УМСА завжди відчувалась певна штучність, холодність, тут же просвіт'ян стрінули привітно й тепло. Неподобався цей перехід православних просвіт'ян до Греко-Катол. Місії, деяким ура-православним, але абсолютна більшість не-членів, (про членів нічого казати) привітала радо цей перехід, тим паче коли переконались, що ніхто не ловить їхні „душі“.

18/X—відбулись надзвичайні загальні збори Просвіти.

25/X—відбулось відчинення шостого року праці, та zarazом скромне святкування п'ятиліття існування. О 5-й год. по пол. в салі Г. К. Місії, зібрались усі члени, а также сторонні громадяне, Після відчинення зібрання головою Філії п. Паславським І. заст.—голови, паіні інж. Рейтер О.

склала звіт з організаційно-освітньої праці за п'ять років існування. (під 14) 7 1926 до 14 (7) 1931 р.) дякуючи йому за понесені труди. Скарбник п. Богдан Ф. склав грошовий звіт, вказуючи на чималі труднощі, котрі прийшлося пережити Т-ву. Після того п. Паславський І. прочитав реферат на тему: „Культурним шляхом“ в котрому основується на думках покійного Голови Централі, М. Галушинського, закликав присутніх до найбільш інтенсивної самоосвітньої праці. п. Світ І. відчитав цінний ряд теплих й сердечних привітань, від укр. організацій, приватних осіб, та в першу чергу від Головного Відділу Просвіти у Львові. Усі привітання присутні дякували оплесками та одногolosно постановили слідує: Зібрання висловлює усім хвальним Товариствам, а також приватним особам, глибоку та сердечну подяку, що не забули закинутих своїх земляків на далекому азійському континенті, й поспішили із словами признання для нас, нашої праці, виявляючи тим самим чималу моральну підтримку. На цьому місці, Рада Філії дякує сердечно. Хв. Головному Відділу Т-в Просвіта у Львові, Редакції тижневика „Тризуб“ в Парижі, Управі Відділу О. У. Н в Кресо, Українській Національній Раді в Бельгії, — Українському Історичному Кабінетові в Празі, — Українському Т-ву Прихильників Книги в Празі, — Українському Педагогічному Т-ву в Празі, Кооперативі „Доставка“ у Львові, — п. п. Є. Виропому в Празі, д-р. Стельмашенкові в Косові, Я. Українцеві, Ш. Середині — Сабатиню (Дайрен) д-ру І. Брилю в Ціндао, О. і, Г. Гріневичам в Шанхаю, а також усім присутнім громадянам що особисто склали привітання.

Від імені „Спілки Української Молоді“, вітав студент Педаг. Інстит. п. О. Божко, котрий між инчим дякував просвітян не тільки за працю, але й за те, що дякуючи „Просвіті“ молодь організувалася. Від старшого громадянства, вітали п. Куркуза Ст. енергійний діяч Укр. Клубу, та п. Ступак Я./Б. голова „Укр. Учительського Союзу на Д/Сході“. Дякували вони просвітянам за те, що коли кинули працю старі, найшлись люде, що знову взяли до праці в дуже невідрадних умовах, та вирятували честь українства. Передано було теж привітання від грузинів-націоналістів, з побажанням святкувати черговий ювілей не на чужині, тільки в самостійній Українській Державі, Голова Г. К. Місії, архимандрит о. Ф. Абрантович, вітав Просвіту українсько-білоруською мовою; казав що радий бачити українців в стінах місії, закликав до єдності серед українців та до виявів патріотичної любові до своєї Батьківщини. Промова о. архимандрита викликала дуже добре враження, за котру присутні подякували оплесками. Після перерви інж. Рейтер Вол. прочитав дуже цінний та оригінальний реферат, на тему: „Народо-вєцтво і націоналізм“. Після реферату, голова подякував усім присутнім за участь, а также о. архимандриту, після чого присутні розійшлись в гарному, бадьорому настроєві.

1/XI—відбулась в Греко-Катол. Церкві панахида, за душі героїв Укр. Гал. Армії, В. Липинського та М. Галушинського. Панахиду правив архимандрит о. Абрантович, та дякон о. Гіц. Співали хор хлопців з конвенту та просвітян. Після панахиди, відбулось жалібно зібрання. Память Великих Покійників, зібрані вшанували вставанням. Інж. В. Рейтер, ярко представив особу і діяльність В. Липинського, І. Паславський присвятив чимало особі пок. М. Галушинського, звертаючи головну увагу на всі чезну працюючість, ріжноманітну діяльність, та підчеркнув особливі та зараз рідкі, високі моральні прикмети, покійного голови Просвіти.

Спогади про недавні визвольні часи та жертви-свіжку втрату двох визначних громадян, усе це впливало на настрій присутніх, так що справді день 1-го листопада, був днем жалоби.

В листопаді йшла інтенсивна праця над закінченням бібліотечних праць і опрацюванням книжок. Зараз бібліотека має біля 700 назв-книжок, з цього числа 650 українських. Книгозбірню організовано по найновішим зразкам бібліотечної техніки, що коштувало чимало праці, коштів, але просвітянська книгозбірня по своїй системі, одна із перших в Харбїні.

„Жіночий Гурток“ при Філії, відновив свою працю, щотижневими збірками під кермою п. О. Рейтер.

Рада прийняла дуже важну постанову, в справі поглиблення її праці; започатковано організацію „Українського Д/Східного Народнього Університету“ при Філії. Доручено цю працю інж. В. Рейтерові. Складено статут, регламент, програм, підбрано лекторів й утворено Педагогічну Раду, майбутнього У. Д. Н. У. ту—У. Д. Н. У побудований на зразках прийнятих в Зах. Європі, має два відділи 1) загальної освіти, 2) української освіти. Директором обраний Педаг. Радою інж. В. Рейтер. На 1-му семестрі що повинен був початись в січні м. читати повинні були: архимандрит о. Абрантович, професор академії—філософію, етику, психологію. інж. В. Рейтер—політичні науки, гімн. учет. М. Коблянський — математику, фізику. синолог Ф. Даниленко—історію культури, сходознавство, інж. О. Рейтер укр. літературу, І. Паславський—укр. мову, П. Марчишин—історію України, В. Дахнович—англійську мову, учитель з Японського Інституту—японську мову. Та але підготовчі праці прийшлося спинити, бо воєнні події на терені міста спинили всяку нормальну працю, а тому прийшлося відкласти відчинення У. Д. Н. Університету до осені, та виступити із збільшеним числом лекторів. Ідея У. Д. Н. У-ту стрінулась дуже прихильно та із зацікавленням.

6-го грудня в салі Г. К. Місії відбулось скромне свято „Рідної Школи“ та „Української Книжки“. І. Паславський читав реферат на тему: „П'ятьдесятьліття Рідної Школи“, п. О. Рейтер читала реферат на тему: „Книга наш друг“. Опісля наступило офіційне відчинення книгозбірні. Свято полишило гарний настрій і враження.

15-го грудня за почином Філії, відбулось зібрання представників усіх місцевих національних організацій, то є членів „Укр. Клубу“, Т-ва „Просвіта“, „Спілки Укр. Молоді“, „Св. Покровської укр. парафії“. Після відповідної дискусії, ухвалено було оснувати „Укр. Національний Громадський К-т“, як вищий об'єднуючий орган. В президію УНГК-ту увійшов як представник „Просвіти“—Паславський І.

Новий Рік почався кривавою бійкою поміж москвинами та хінською поліцією, котра підтримувана більшовиками поводитись вельми нахабно, та по звірські. Розум продиктував українцям, не пхати пальців між відчинені двері, що вийшло тільки на користь. Положення стало дуже грізним вже в самому місті. Провокація, репресії, арести, убивства, тривожили кожночасно усе населення. Думати про нормальну працю годі було.

Але не дивлячись на те, 24/1-Т-во відбуло річні загальні збори, що виказали солідарність, витримку та розуміння хвилі усіма членами. Після складення звітів, з організ. освітньої діяльності за 1931 р. та скарбового, збори обговорили працю Ради й винесли її подяку. Відтак обрано на голову, у шостий раз, Паславського Івана, котрий на осно-

ві статуту покликано у склад Ради, на заступника голови п. інж. Рейтер Олену, скарбником — Богдана Федіра, секретарем — Коблянського Миколу, радником — Сніта Івана. Ревізором Т-ва, обрано інж. Рейтера Володимира.

Зогляду на важке матеріальне положення, зменшено внески, а також прийнято постанови в справі позикі Централі Просвіти у Львові, та допомоги Укр. Госп. Акад. в Подєбрідях. Прийнято важкі та актуальні постанови котрі проводяться в життя.

Від 25 січня почалась білка в самому Харбїні. З одного боку російські частини, з другого — японські війська. Почалась правильна облога Харбїну, що тривала до 5 лютого, себто до дня, в котрому японські війська заняли Харбїн, та котрих усе населення, в цьому числі й українське почитало дуже радо. В часі облоги прийшлося витерпіти усякого горя, та пережити страхіття, від у край здеморалізованих хїнських опришків, котрі кожного часно грозили кривавою розплатою. Підтримувані активно большевицькими бандами, почувались вони зовсім безпечно, та але помилились. Японські багнети принесли порятунок, визволення, спокій й право.

Від 5 лютого, підбадьорені новими перемінами просвітяне, кинулись до праці на усіх ділянках. Відложено з приводу воєнних подій, святкування незалежності та соборності України, відбулось 21/II в салі Г. К. Місії. На свято склались реферати Коблянського М. — „Державна воля українського народу“, Паславського І. — „Конструктивні та деструктивні сили в державному будівництві“, інж. Рейтера В. — „Націоналізм та економічні проблеми“. Присутні дуже жваво реагували на останні нотї, й обмішувались думками, мріючи про кращу майбутність українців на Д Сходї.

6/III відбулась лекція сирольога та лектора Орієнтального Інституту п. Даниленка Ф. на цікаву і актуальну тему: „Амурський край“. Прелегент займав у свій час вищий уряд, селянського начальника, близко стикався з укр. селянським населенням, досконально поінформований про відносини в цьому краю, а тому його лекція, дала слухачам чимало цікавого матеріалу. Паславський І. зробив доповідь про: „Укр. життя на соборних землях України та на еміграції“, даючи присутнім повну картину сучасного життя та праці, закордонного українства.

13/III — заходом Філії, відправлено було панахиду в пам'ять Т. Шевченка, в місцевій св. Покровській церкві, приналежній укр. парафії. Панахиду по українськи, правив-настоятель церкви, протодиякон Труфанов, о. Пльчук, о. Яхно; співав добре церковний хор. Перед панахидою, о. Труфанов сказав маленьку проповідь, про релігійні заслуги Т. Шевченка. Присутні очікували дещо більше від проповіді.

20/III — в салі Г. К. Місії, вишановано зібранням, пам'ять народження Великого Гетьмана І. С. Мазепи. Обширний реферат на тему: „Тристаліття народни гетьмана І. Мазепи“, читав Паславський І. Опісля хроніку укр. життя, подав Світ І.

27/III — в тій же салі, відбулось вишанування пам'яті Т. Шевченка. На програм склались реферати інж. Рейтер Ол. „Постать Шевченка“, та Паславського І. „Дружнє посланіє Шевченка в розумінню сьогодняшнього дня“.

10/IV — відбулась чергова просвітянська збірка. Цікавий реферат, зовсім незнайомий для багатьох, на тему: „Укр. жукова термінологія“ — читав Коблянський М. другий виклад на тему: „Україна і Сибір“ мав Паславський І. В цьому викла-

ді подана була історія заселення Сибіру, зарібок, праця та політичною еміграцією, про колонізацію українцями Д/Сходу, про політичні стремління сибіряків (не українців) та сибірських українців зокрема, до революції, в часі революції, та після неї, до останніх часів; а також про взаємовідносини між українцями та сибіряками.

17/IV — запланованій сирольог п. Даниленко Ф. започаткував цілу серію лекцій про Хїни, (історія Хїн, письменство, культура, побут і т. д.).

Зогляду на наступлення Великодніх свят, збірки припинено до 14-го травня. Від 15/У збірки почнуться знову правильно, й Рада має на меті, до літніх ваканцій, улаштувати декілька цікавих збірок.

Які організації існували в Харбїні від 1923 р. та які існують зараз?

(Докіпчення.)

17) В січні біжучого року, організувалась „Українська Громада Маньчжурії та Монголії“. Мета — згуртування тих українців, що постійно осіли тут, та добуття належних прав українцям в новій державі-Маньчжу-го. Після цього, як до цієї громади увійшло кількох поважних, відомих громадян; Громада прийняла назву „Українська Національна Громада в Маньчжу-го“. У. Н. Громада гадає об'єднати усіх українців Маньчжурії, та розпочати велику працю серед розпорочених земляків. У. Н. Громада виробила відповідний статут, перевела на хїнську мову, та подала владі для легалізації. З моментом легалізації, У. Н. Громада має стати вищим представником усього українства в Маньчжурії, та об'єднати усі існуючі національні організації.

18) З починку Філії Т-ва „Просвіта“, в половині грудня 1931 р. заснуався „Український Національний Громадський Комітет“, в склад котрого уніходять зараз „через своїх представників“, Свято-Покровська Парафія, „Філія Т-ва Просвіта“, „Укр. Нац. Громада“, „Спілка Укр. Молоді“, та члени „Українського Клубу“, Мета: репрезентація, оборона українських інтересів, та координування діяльності, у загально важних національно-громадських справах.

З боку українців - червоношкірих, існували тільки невинні аматорські гуртки при залізничних зібраннях в Харбїні, та подекуди вздовж Хїнської Східньої Залізниці. Гуртки ці слабо організовані, знаходяться під постійним пресом московських большевицьких „культатделоф“, що вважають, що для „хахла“ вистане комуністична „грамота“, передана „таварішами“ Ціперовічамі, Рабіновічамі; та такі делікатеси, як „пставай праклятїєм заклеймюний“... Провідників серед цих наших червоношкірих немає, а як що і є, то ради „живота своєго“ в буквальному значінню, та для „блага соціалістическаго атечества“, зовсім не дбають про громадську працю серед своїх робітників залізничників.

Більшість залізничників - українців, хоч має підданство ССРСР, несе цей важкий тягар із-за куска хліба. „Колись настане час, (а він вже недалеко), вірні піддані Сталїна і компанії, заспівають другу пісню. Зараз співають теж, але потихонько. Чимало „Ешків“ активно працює в большевицьких московських союзах, гуртках, то-що, але зрозуміло, вони нічого спільного з українством не мали, та не мають.—

До Шановних Читачів.

Із-за браку місця, друк статів „Україна і Сибір“, „Історія громадського руху на Д/Сходї“, відкладаємо до ч-3. де матеріял буде розподілятися рівномірно.

Редакція.